

ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ТОРГОВЕЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНИ: АНАЛІЗ, ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

©2024 ОЛІЙНИК Т. І., СКІТЧЕНКО Ю. О.

УДК 339.5
JEL: F10; F13

Олійник Т. І., Скитченко Ю. О. Зовнішньоекономічна торговельна діяльність України: аналіз, тенденції та перспективи розвитку

Зовнішньоторговельні зв'язки в національній економіці відіграють ключову роль, оскільки вони є основою для міжнародного обміну товарами та послугами між різними країнами. Тому вивчення стану та перспектив розвитку зовнішньоторговельної діяльності України є актуальним завданням для подальшого ефективного економічного зростання. Дослідження присвячене вивченню впливу зовнішньоторговельних зв'язків на економічний розвиток України. Розкриваються основні функції, принципи та правила діяльності Світової організації торгівлі (СОТ), що забезпечує конкурентоспроможність продукції на світовому ринку. Досліджено основних зовнішньоторговельних партнерів країни, розглянуто структуру експорту та імпорту товарів та стан зовнішньоторговельного балансу України за три останні роки. Модель дослідження базується на комплексному підході, використовуючи аналітичні, статистичні, методи аналізу та синтезу. Дослідницька робота аналізує теоретичний аспект зовнішньоторговельних відносин, стан зовнішньої торгівлі України та розробляє рекомендації щодо їх поліпшення. Практичне значення полягає в аналізі сучасного стану зовнішньоторговельних зв'язків України, виявленні основних проблем і визначенні можливих шляхів їх вирішення. Це дозволяє визначити конкретні напрямки для подальшого розвитку зовнішньоекономічної діяльності, розробити ефективні стратегії залучення іноземних інвестицій, розширення експортних можливостей, а також зміцнення торговельних партнерств з іншими країнами. Соціальні наслідки цієї роботи полягають у зміцненні економічного розвитку та підвищенні конкурентоспроможності України на міжнародній арені.

Ключові слова: зовнішньоторговельні зв'язки, експорт, імпорт, міжнародна торгівля, якість товарів.

Рис.: 9. **Табл.:** 3. **Бібл.:** 8.

Олійник Тетяна Іванівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки, підприємництва та управління підприємствами, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (просп. Науки, 72, Дніпро, 49010, Україна)

E-mail: tetanaoliinyk@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1224-3790>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/T-4475-2017>

Скитченко Юлія Олегівна – студентка, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (просп. Науки, 72, Дніпро, 49010, Україна)

E-mail: juli.skitchenko8@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-7042-0133>

UDC 339.5
JEL: F10; F13

Oliinyk T. I., Skitchenko Yu. O. Foreign Economic Trade Activities of Ukraine: Analysis, Trends and Prospects of Development

Foreign trade relations play a key role in the national economy, as they are the basis for the international exchange of goods and services between different countries. Therefore, the study of the state and prospects for the development of Ukraine's foreign trade activity is relevant task for further effective economic growth. This study is devoted to the study of the impact of foreign trade relations on the economic development of Ukraine. The main functions, principles and rules of the World Trade Organization (WTO), which ensures the competitiveness of products in the world market, are disclosed. The main foreign trade partners of the country are studied, the structure of exports and imports of goods and the state of the foreign trade balance of Ukraine for the last three years are considered. The research model is based on an integrated approach, using methods such as analytical, statistical, analysis and synthesis. The research work analyzes the theoretical aspect of foreign trade relations, the state of Ukraine's foreign trade and develops recommendations for their improvement. The practical significance lies in the analysis of the current state of Ukraine's foreign trade relations, identifying the main problems and identifying possible ways to solve them. This makes it possible to define precise directions for the further development of foreign economic activity, to develop effective strategies for attracting foreign investment, expanding export opportunities, as well as strengthening trade partnerships with other countries. The social effects of this article are to strengthen economic development and increase Ukraine's competitiveness in the international arena.

Keywords: foreign trade relations, exports, imports, international trade, quality of goods.

Fig.: 9. **Tabl.:** 3. **Bibl.:** 8.

Oliinyk Tetiana I. – PhD (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Economics, Entrepreneurship and Enterprise Management, Oles Honchar Dnipro National University (72 Nauky Ave., Dnipro, 49010, Ukraine)

E-mail: tetanaoliinyk@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1224-3790>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/T-4475-2017>

Skitchenko Yuliia O. – Student, Oles Honchar Dnipro National University (72 Nauky Ave., Dnipro, 49010, Ukraine)

E-mail: juli.skitchenko8@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-7042-0133>

На сьогоднішній день зовнішньоторговельні зв'язки стали надзвичайно важливою складовою економічного розвитку України. Розвиток цих зв'язків сприяє залученню іноземних інвестицій, розширенню ринків збуту для українських товарів та послуг, а також обміну технологіями та ідеями з іншими країнами. Україна, як країна, що розвивається та активно виходить на міжнародні торговельні ринки, має значний потенціал, але одночасно з тим стикається з численними викликами. Серед цих викликів можна відзначити геополітичну нестабільність, зміни в міжнародних економічних умовах, торгові конфлікти, а також технічні бар'єри та різноманітні торговельні обмеження. Розвиток і диверсифікація зовнішньої торгівлі стають пріоритетними напрямками для забезпечення економічної стійкості та конкурентоспроможності країни в умовах глобалізації.

Питаннями дослідження зовнішньоекономічної діяльності України займаються такі вітчизняні вчені, як: В. В. Рокоча, О. І. Стародубцева, А. П. Румянцев, Н. С. Румянцева та багато інших. У їх роботах акцентується увага на стані зовнішньоекономічних відносин з точки зору тенденцій і перспектив розвитку країни. Проте залишається ряд невирішених питань, зокрема вплив глобальних економічних змін на український експорт та імпорт, а також розробка ефективних механізмів поліпшення зовнішньоторговельної діяльності України, враховуючи ускладнення умов через повномасштабну війну.

Метою статті є аналіз сучасного стану зовнішньоторговельних зв'язків України та визначення перспектив їхнього розвитку з метою поліпшення конкурентоспроможності українських товарів на світових ринках.

Зовнішньоторговельні зв'язки є життєво важливим елементом для будь-якої країни в сучасному світі. Вони відіграють ключову роль у формуванні та розвитку національної економіки, маючи значний вплив на її стабільність, зростання та процвітання. Ці зв'язки охоплюють широкий спектр торговельних операцій, включно з експортом та імпортом товарів, та взаємодію з іншими країнами через міжнародні торговельні угоди та організації. Роль зовнішньоторговельних зв'язків у національній економіці наведено на *рис. 1* [4].

Отже, можна сказати, що зовнішньоторговельні зв'язки відіграють ключову роль у стимулюванні економічного розвитку, залученні інвестицій, забезпеченні зайнятості населення, стабільності та процвітання національної економіки.

Для регулювання світової торгівлі та встановлення стандартів взаємодії між країнами-учасниками існує Світова організація торгівлі (СОТ),

яка є ключовим міжнародним форумом. Ця організація має широкий спектр функцій, принципів та правил діяльності, які визначають її роль у світовій економіці (*рис. 2*) [3; 5].

Світова організація торгівлі відіграє важливу роль у встановленні принципів та правил щодо питань сертифікації та стандартизації товарів, які повною мірою впливають на експорт та імпорт товарів в Україні. Один із ключових аспектів, пов'язаних із питаннями стандартизації та сертифікації, – забезпечення відповідності експортованих товарів міжнародним стандартам якості та безпеки.

В експортно-імпортних операціях важливу роль відіграють питання стандартизації товарів. Міжнародна організація зі стандартизації (ISO) сприяє розвитку торговельних відносин, а також активно впливає на формування та впровадження міжнародних стандартів.

Важливим етапом відповідності продукції встановленим стандартам якості та безпеки є сертифікація. На Світову організацію торгівлі покладено відповідальність за розробку міжнародних стандартів та процедур сертифікації, які виступають певними принципами та правилами що допомагають уникнути торговельних бар'єрів та сприяють вільному обміну товарами між країнами-учасницями (*рис. 3*) [6].

Одними з головних принципів СОТ є:

- ✦ *торгівля без дискримінації*. Це передбачає, що кожна країна має однакове та справедливе ставлення на міжнародних ринках без будь-яких форм упередження чи відмови в доступі;
- ✦ *підтримка відкритості та прозорості в торговельних відносинах між країнами* – інформація про торгівлю та торговельну політику повинна бути доступною для всіх учасників, щоб забезпечити довіру й ефективну взаємодію;
- ✦ *дотримання принципу демократії в ухваленні рішень* – країни-учасниці приймають рішення на основі консенсусу або за допомогою голосування, забезпечуючи рівний вплив на прийняття рішень;
- ✦ *сприяння дотриманню міжнародних стандартів у сфері торгівлі*, включно з правилами та нормами, встановленими самою організацією, а також міжнародними угодами та конвенціями, що стосуються торгівлі та економіки.

На сьогоднішній день Україна, яка має великий потенціал як у сільському господарстві, так і промисловості, активно розвиває свої зовнішньоторговельні зв'язки та веде активну зовнішню тор-

Рис. 1. Роль зовнішньоторговельних зв'язків у національній економіці

Джерело: складено на основі [4].

Рис. 2. Основні функції СОТ

Джерело: складено на основі [3; 5].

гівлю з різними регіонами світу. Зовнішня торгівля відіграє ключову роль у економіці України, визначаючи конкурентоспроможність товарів та економічний розвиток країни загалом.

Регіони та країни світу, які є партнерами України в зовнішній торгівлі, а також показники зовнішньоторговельних відносин за 2023 р. наведено на *рис. 4, рис. 5* [8].

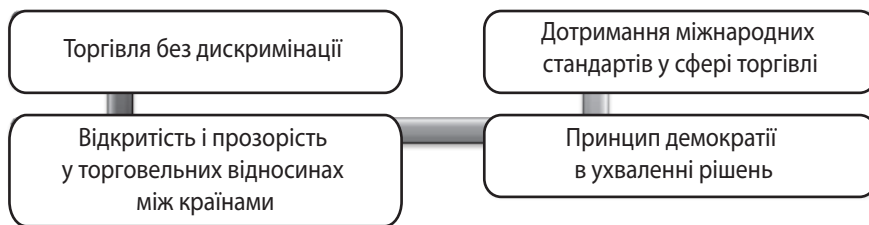

Рис. 3. Принципи та правила діяльності СОТ

Джерело: складено на основі [6].

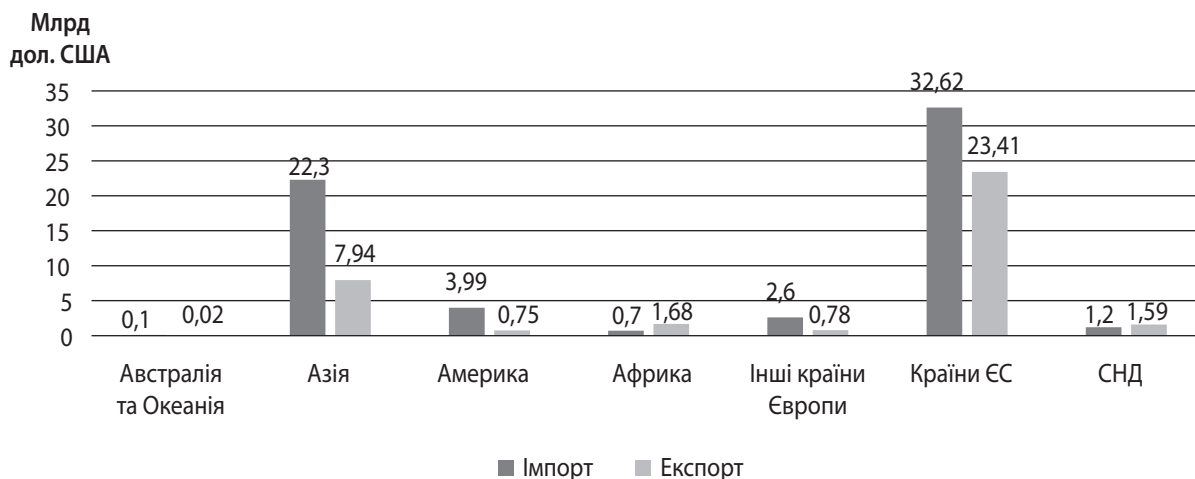

Рис. 4. Зовнішня торгівля України з окремими світовими регіонами у 2023 р., млрд дол. США

Джерело: складено на основі [8].

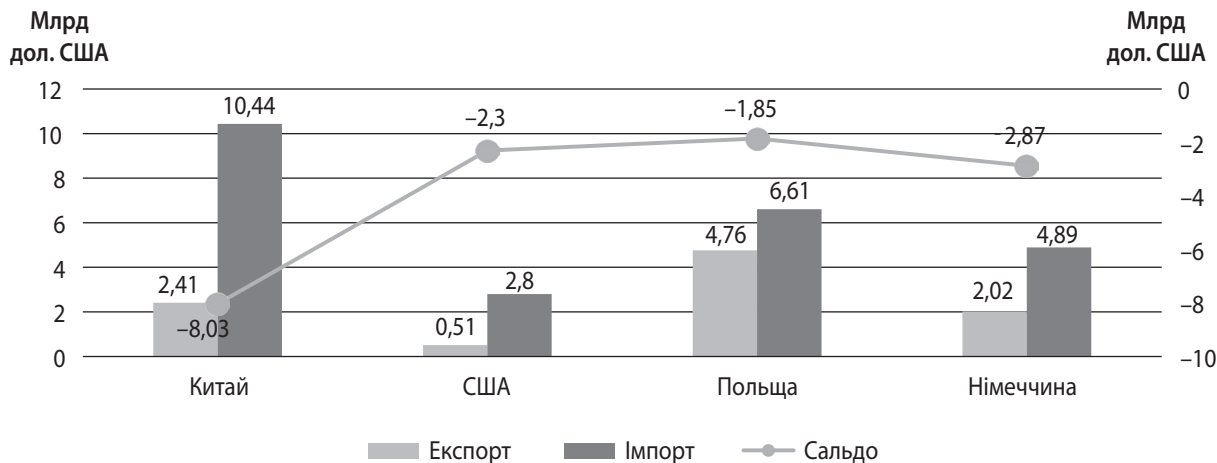

Рис. 5. Основні зовнішньоторговельні партнери України у 2023 р., млрд дол. США

Джерело: складено на основі [8].

Аналіз даних торговельних відносин України показує, що найбільш значущими партнерами для України у світовій торгівлі є країни Європейського Союзу та Азія, а основними країнами-партнерами були Польща, Китай, Німеччина та США. Проте, незважаючи на тісні зовнішньоторговельні зв'язки, сальдо торговельного балансу із кожною з цих країн виявилось

негативним, що дає можливість зробити висновок про перевагу обсягів імпорту над обсягами експорту. Найбільший негативний показник був з Китаєм, а найменший – з Польщею. Така ситуація може вплинути на платіжний баланс України та її зовнішньоекономічну стійкість.

Внаслідок цього важливим аспектом постає виявлення структури експорту та імпорту товарів

стосовно основних зовнішньоторговельних партнерів України у 2023 р., де основні статті експорту свідчать про таке (табл. 1) [8].

Так, Україна має значну долю експорту сільськогосподарської продукції, такої як кукурудза і олія, та металургійної, такої як руди та концентрати залізни. Це пов'язано з аграрною спроможністю країни та наявністю вугільних і металургійних промислових підприємств. Натомість Україна має і значну долю імпортованих товарів, серед яких автомобілі, машини та обладнання для різних галузей, засоби захисту рослин, ліки та ін. (табл. 2) [8].

Зовнішня торгівля України є важливим елементом економічної політики країни, оскільки вона сприяє розвитку промисловості, підвищенню рівня життя населення, залученню інвестицій та підтримці фінансової стабільності.

Структура та динаміка зовнішньої торгівлі України є важливими аспектами економічного розвитку країни, які визначають її позицію на міжнародному ринку, конкурентоспроможність про-

дукції та спроможність адаптуватися до змін у глобальній економічній архітектурі (рис. 6).

Протягом розглянутого періоду зовнішньоторговельна ситуація України була складною, з різким спадом експорту та погіршенням торговельного балансу, що пов'язано з економічними проблемами, такими як зміни у виробництві, зовнішній політиці, торговельні обмеження та ведення воєнних дій на території країни.

Щодо загального тренду стосовно товарних груп, то сьогодні спостерігається зниження обсягу експорту та, відповідно, збільшення імпорту товарів у зв'язку з погіршенням умов виробництва товарів на експорт, що зумовило більше потреб в імпортованій продукції майже за всіма галузями виробництва в тій чи іншій їх пропорції (табл. 3) [8].

Україна, знаходячись на перехресті Європи та важливих міжнародних маршрутів, має потенціал стати ключовим учасником світової торгівлі. І щоб оцінити місце України у світовій торгівлі, перше, на

Таблиця 1

Основні статті експорту товарів з України за 2023 р., тис. дол. США

Країна	Код	Найменування	Експорт
Китай	1005	Кукурудза	1 054 976
	1512	Олії соняшникова, сафлорова або бавовняна	338 030
	2306	Макуха, тверді відходи від вилучення рослинних жирів і олій, крім 2304, 2305	343 559
	2601	Руди та концентрати залізни	378 807
	8411	Двигуни турбореактивні, турбогвинтові та інші газові турбіни	75 410
США	2009	Соки плодів чи овочеві, незброжені, без спирту	69 598
	7201	Чавун переробний і чавун дзеркальний у чушках, болванках або інших первинних формах	245 736
	7304	Труби, трубки та профілі порожнисті, безшовні з чорних металів	229 614
	1512	Олії соняшникова, сафлорова або бавовняна	58 753
	2614	Руди і та концентрати титанові	15 539
Польща	1005	Кукурудза	488 956
	2601	Руди та концентрати залізни	480 230
	1205	Насіння свиріпи або ріпаку	378 325
	7202	Феросплави	300 419
	1512	Олії соняшникова, сафлорова або бавовняна	488 457
Німеччина	1005	Кукурудза	118 707
	1205	Насіння свиріпи або ріпаку	199 368
	7304	Труби, трубки та профілі порожнисті, безшовні з чорних металів	105 959
	8544	Проводи ізольовані, кабелі та інші ізольовані електричні провідники; кабелі волоконно-оптичні	365 144
	9403	Інші меблі та їх частини	96 684

Джерело: складено на основі [8].

Основні статті імпорту товарів в Україну за 2023 р., тис. дол. США

Країна	Код	Найменування	Імпорт
Китай	8703	Автомобілі легкові та інші моторні транспортні засоби, призначені головним чином для перевезення людей	192 832
	8517	Апарати електричні телефонні або телеграфні; відеотелефони	732 862
	8502	Електрогенераторні установки та обертові електричні перетворювачі	327 239
	8471	Машини автоматичного оброблення інформації та їх блоки; магнітні або оптичні зчитувальні пристрої	513 112
	3808	Інсектициди, родентициди, фунгіциди, гербіциди, дезінфекційні засоби	320 428
США	8703	Автомобілі легкові та інші моторні транспортні засоби, призначені головним чином для перевезення людей	468 411
	2701	Вугілля кам'яне, антрацит	309 178
	1206	Насіння соняшнику	61 298
	3004	Лікарські засоби дозовані або фасовані для роздрібної торгівлі	64 608
	303	Риба морожена	53 601
Польща	2710	Нафта та нафтопродукти	842 012
	2711	Гази нафтові	198 421
	3105	Добрива з 2–3 поживними елементами N, P, K; товари групи 31 в упаковках масою брутто не більш як 10 кг	143 756
	8716	Причепи та напівпричепи; інші несамохідні транспортні засоби; їх частини	105 147
	2309	Продукти для годівлі тварин	85 661
Німеччина	2710	Нафта та нафтопродукти	
	3004	Лікарські засоби дозовані або фасовані для роздрібної торгівлі	318 368
	3808	Інсектициди, родентициди, фунгіциди, гербіциди, дезінфекційні засоби	118 296
	8433	Машини або механізми для збирання, обмолоту сільськогосподарських культур; газонокосарки та сінокосарки; машини для сортування яєць, плодів або інших сільськогосподарських продуктів, крім машин 8437	118 024
	8703	Автомобілі легкові та інші моторні транспортні засоби, призначені головним чином для перевезення людей	729 516

Джерело: складено на основі [8].

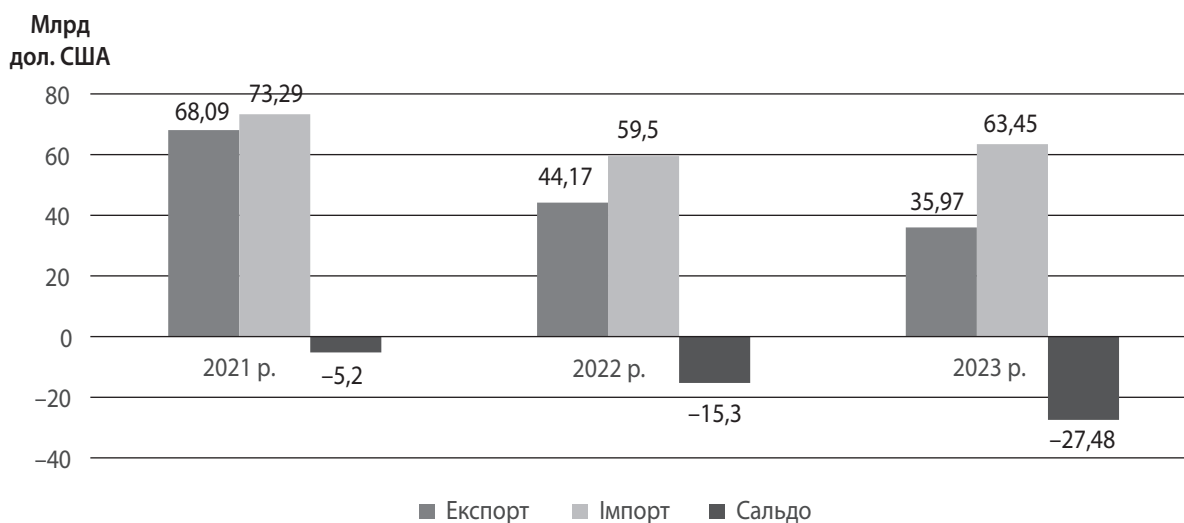

Рис. 6. Стан зовнішньої торгівлі України за 2021–2023 рр., млрд дол. США

Джерело: складено на основі [8].

Структура зовнішньої торгівлі товарами України за 2021–2023 рр., млрд дол. США

Код та найменування	2021 р.		2022 р.		2023 р.	
	Експорт	Імпорт	Експорт	Імпорт	Експорт	Імпорт
1–24 Продовольчі товари та с/г продукція	27,7	7,7	23,4	5,96	21,85	6,96
25–26 Мінеральні продукти	7,6	0,64	3,3	0,31	1,96	0,27
27 Паливо-енергетичні товари	0,78	14,94	1,04	17,06	0,39	10,34
28–40 Продукція хімічної промисловості, каучук	3,9	14,55	1,76	9,56	1,15	11,04
41–43 Шкіросировина, хутро та вироби з них	0,17	0,3	0,11	0,24	0,08	0,26
44–49 Деревина та целюлозно-паперові вироби	2,5	1,55	2,17	0,96	1,7	1,01
50–67 Текстиль, текстильні вироби, взуття	1,06	3,23	0,85	3,06	0,41	2,88
68–70 Вироби з каміння, скла, кераміка	0,57	0,94	0,3	0,66	0,3	0,69
72–83 Метали та вироби з них	15,99	4,4	6,01	2,59	3,89	3,36
84–90 Машини, устаткування та транспорт	6,12	23,3	4,22	15,98	2,85	19,8
Інші товари	1,6	1,77	1,04	3,13	1,4	6,8

Джерело: складено на основі [8].

що слід звернути увагу, це її місце у світовому рейтингу країн за обсягом зовнішньої торгівлі, який формує Світова організація торгівлі.

У даному разі звіт провідних експортерів у світовій торгівлі товарами на 2023 р. (рис. 7) [1; 2] демонструє, що Україна займає 66-те місце за обсягом експорту товарів серед усіх країн – членів СОТ. Її експортний потенціал становить 35,97 мільярдів доларів США та свідчить про те, що Україна є важливим гравцем на світовому ринку товарів, але її позиція щодо експорту ще потре-

бує подальшого розвитку для більш конкурентного впливу серед світових країн.

Щодо імпорту (рис. 8), Україна займає 53-тє місце за його обсягом, що становить 63,45 мільярдів доларів США.

Аналізуючи імпортні та експортні показники України, можна зробити висновок про те, що країна має великий потенціал як у сфері експорту, так і в імпорті. Однак у порівнянні з імпортом експортний обсяг України менший, що може вказувати на певні обмеження або недоліки в розвитку зовнішньоекономічних відносин.

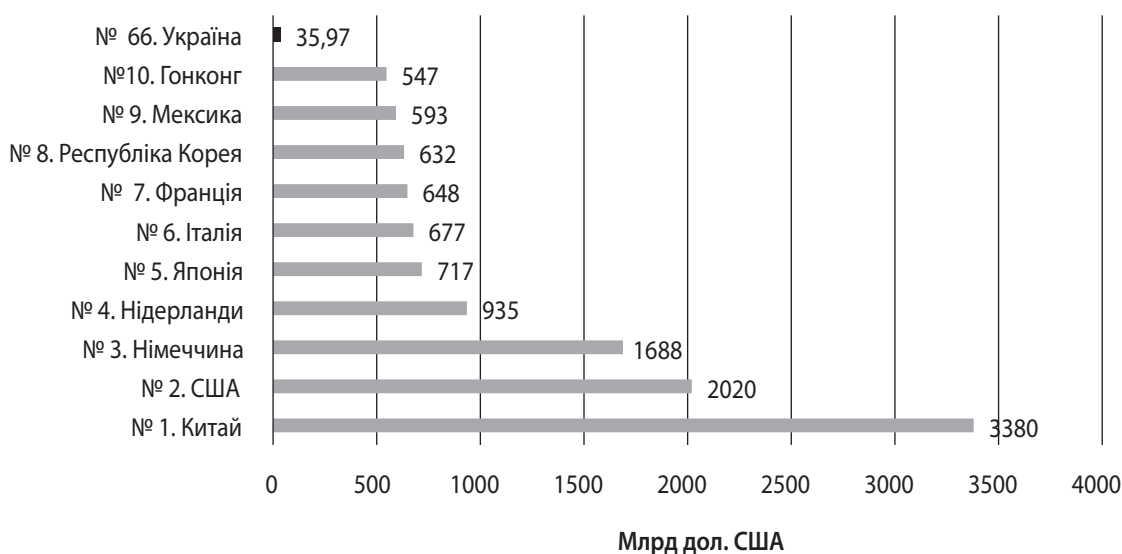
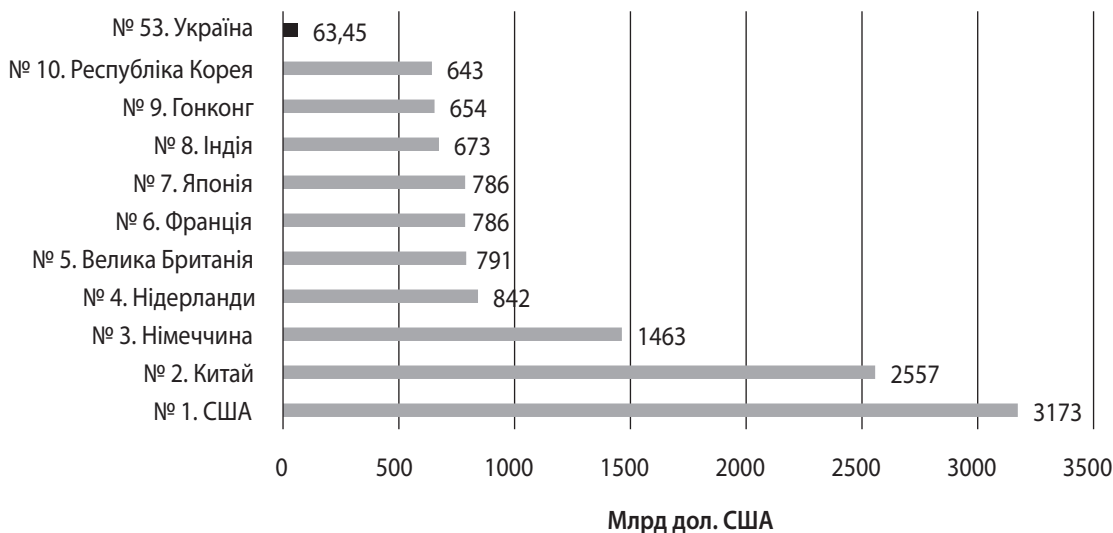

Рис. 7. Провідні експортери у світовій торгівлі товарами у 2023 р., млрд дол. США

Джерело: складено на основі [1; 2].

Рис. 8. Провідні імпортери у світовій торгівлі товарами у 2023 р., млрд дол. США

Джерело: складено на основі [1; 2].

Для посилення свого конкурентного впливу на світовому ринку Україні варто активно розвивати свої експортні можливості, а також працювати над збільшенням внутрішньої конкурентоспроможності, щоб залучати більше іноземних інвестицій та розвивати власне виробництво.

На нашу думку, диверсифікація ринків збуту, залучення інвестицій та поліпшення митних процедур можуть сприяти відновленню та поліпшенню торговельних зв'язків України в умовах глобальних викликів, що потребує вдосконалення певних механізмів розвитку (рис. 9).

ВИСНОВКИ

На сьогоднішній день для національної економіки України необхідна розробка стратегій розвитку торгівлі, яка б урахувала геополітичні та економічні умови, а також сприяла розширенню експортних можливостей країни. На цьому фоні необхідна фінансова підтримка та отримання консультацій для експортерів, зокрема малого та середнього бізнесу, щодо розвитку їхнього потенціалу на зовнішніх ринках.

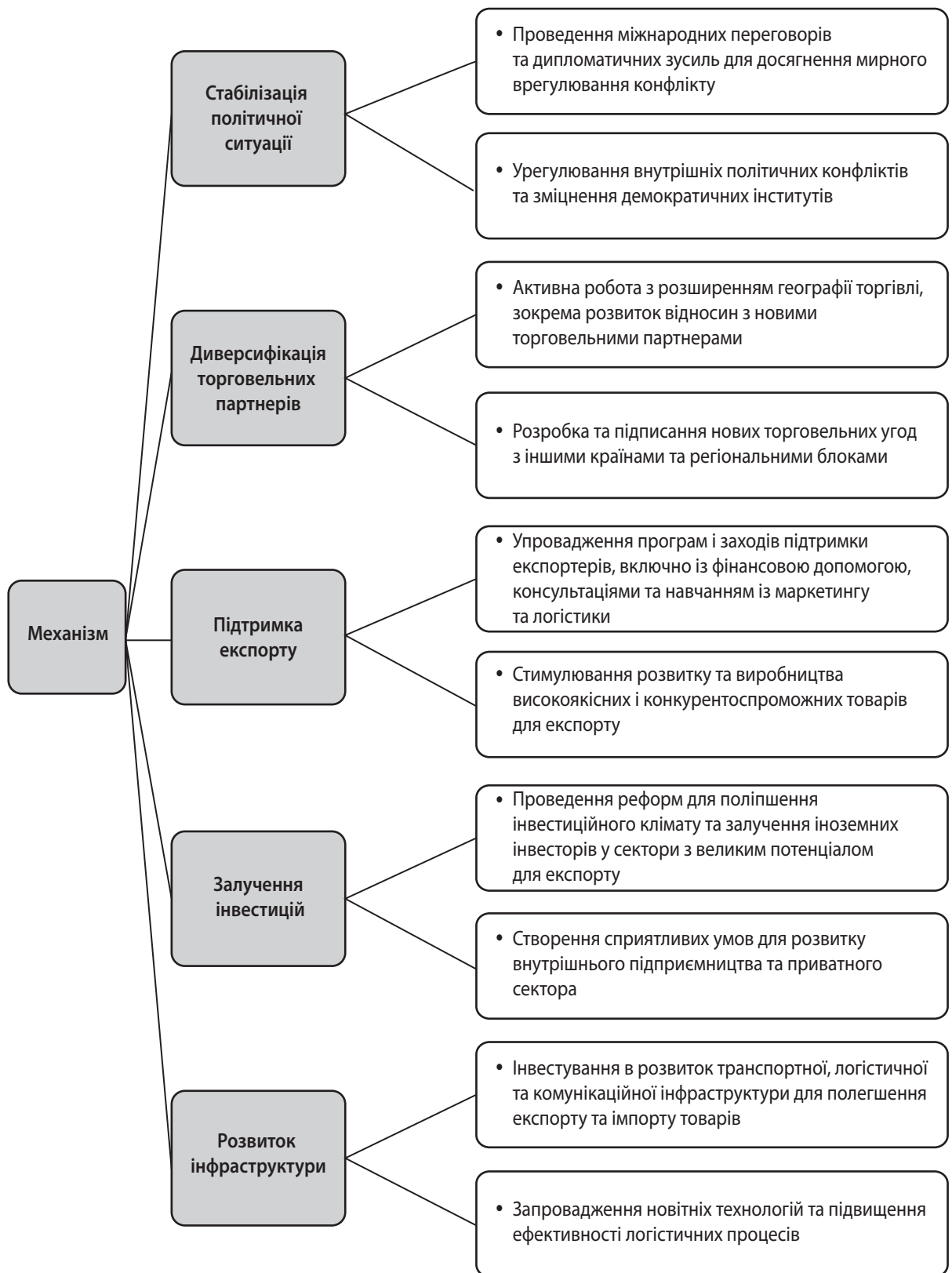
Немаловажне місце має бути відведено і підтримці науково-дослідницьким розробкам та інноваційним проектам, спрямованим на підвищення якості та конкурентоспроможності українських товарів та послуг. Крім того, необхідне впровадження ефективних і прозорих торговельних процедур, які спростять і зменшать адміністративні бар'єри для бізнесу. В результаті Україна набуде значний потенціал зовнішньоекономічного розвитку в країнах ЄС, а участь у СТО допоможе Україні розширити свої торговельні можливості, зменшити тарифні бар'єри та залучити іноземні інвестиції.

Реалізація цих заходів направлена на збереження та розширення зовнішньоторговельних можливостей України навіть у складних умовах воєнного стану. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

- Global Trade Outlook and Statistics. April 2024. *WTO*. URL: https://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/trade_outlook24_e.pdf
- Merchandise: Total trade and share, annual. *UNCTAD*. URL: <https://unctadstat.unctad.org/data-centre/dataviewer/US.TradeMerchTotal>
- What is the WTO?. *World Trade Organization*. URL: https://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/whatis_e.htm
- Дятлова В. В., Дятлова Ю. В., Єрохіна Д. О. Розвиток зовнішньоторговельного сектору економіки: методичний аспект оцінювання регіональних тенденцій. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. 2022. Вип. 18. Т. 1. С. 101–111. DOI: <https://doi.org/10.15330/apred.1.18.101-111>
- Загальна інформація про Світову організацію торгівлі. *Міністерство економіки України*. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=94872f60-5734-4e7c-bcee-7873ffb2076d&title=ZagalnaInformatsiiaProSvitovuOrganizatsiiuTorgivliu>
- Ковбатюк Г. О. Роль інформаційних технологій та інновацій в управлінні зовнішньоторговельною діяльністю підприємств. *Economic Synergy*. 2023. Вип. 4. С. 128–146. DOI: <https://doi.org/10.53920/ES-2023-4-9>
- Романенко О. В., Алавердян Л. М., Юдічева О. П. Оцінка перспектив розвитку зовнішньої торгівлі товарами в умовах воєнного стану в Україні. *Ефективна економіка*. 2023. № 9. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2023.9.42>

Рис. 9. Механізм поліпшення зовнішньоторговельної діяльності України

Джерело: узагальнено та доповнено авторами за [7].

8. Статистика та реєстри. *Державна митна служба України*. URL: <https://customs.gov.ua/statistika-ta-reiestri>

REFERENCES

Diatlova, V. V., Diatlova, Yu. V., and Yerokhina, D. O. "Rozvytok zovnishnyotorhovelnogo sektoru ekonomiky: metodychnyi aspekt otsiniuvannya rehionalnykh tendentsii" [Development for the Foreign Trade Sector of Economy: Methodological Aspect of Regional Trends Assessment]. *Aktualni problemy rozvytku ekonomiky rehionu*, vol. 1, no. 18 (2022): 101-111. DOI: <https://doi.org/10.15330/apred.1.18.101-111>

"Global Trade Outlook and Statistics". April 2024. *WTO*. https://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/trade_outlook24_e.pdf

Kovbatiuk, H. O. "Rol informatsiinykh tekhnolohii ta innovatsii v upravlinni zovnishnyotorhovelnou diialnistiu pidpriemstv" [The Role of Information Technologies and Innovations in the Management of Foreign Trade Activities of Enterprises]. *Economic Synergy*, no. 4 (2023): 128-146. DOI: <https://doi.org/10.53920/ES-2023-4-9>

"Merchandise: Total trade and share, annual". *UNCTAD*. <https://unctadstat.unctad.org/datacentre/data-viewer/US.TradeMerchTotal>

Romanenko, O. V., Alaverdian, L. M., and Yudicheva, O. P. "Otsinka perspektyv rozvytku zovnishnyoi torhivli tovaramy v umovakh voiennoho stanu v Ukraini" [Assessment of Prospects for the Development of Foreign Trade in Goods under the Conditions of Marital State in Ukraine]. *Efektivna ekonomika*, no. 9 (2023). DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2023.9.42>

"Statystyka ta reiestry" [Statistics and Registers]. *Derzhavna mytna sluzhba Ukrainy*. <https://customs.gov.ua/statistika-ta-reiestri>

"What is the WTO?" *World Trade Organization*. https://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/whatis_e.htm

"Zahalna informatsiia pro Svitovu orhanizatsiiu torhivli" [General Information about the World Trade Organization]. *Ministerstvo ekonomiky Ukrainy*. <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=94872f60-5734-4e7c-bcee-7873ffb2076d&title=ZagalnaInformatsiiaProSvitovuOrganizatsiiuTorgivliu>

УДК 658.5.011
JEL: F01; F60; O33; Q01
DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-7-57-64>

УПРАВЛІННЯ ГЛОБАЛЬНИМИ ЛАНЦЮГАМИ ВАРТОСТІ В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

©2024 ФАРЕНЮК Н. В.

УДК 658.5.011
JEL: F01; F60; O33; Q01

Фаренюк Н. В. Управління глобальними ланцюгами вартості в умовах сталого розвитку

Управління глобальними ланцюгами вартості є критичним аспектом сучасного бізнесу, що стає ще більш актуальним в умовах сталого розвитку. Глобальні ланцюги вартості включають всі етапи створення, виробництва та постачання продуктів, починаючи від постачальників сировини до кінцевих споживачів. Ефективне управління цими ланцюгами сприяє оптимізації витрат, підвищенню якості продукції та задоволенню потреб клієнтів. Водночас, зростаюча увага до сталого розвитку вимагає від підприємств інтеграції екологічних, соціальних та економічних аспектів у свої операції. Саме тому в представленій роботі розглянуті основні аспекти управління глобальними ланцюгами вартості з урахуванням змінюваних умов сучасного глобального економічного простору. Метою представленої роботи є визначення теоретико-методичних і практичних аспектів управління глобальними ланцюгами вартості в умовах сталого розвитку. Основними методами, що були використані в роботі, є: метод порівняння для визначення особливостей змінних умов сучасного глобального економічного простору; методи аналізу та синтезу для визначення складових системи управління глобальними ланцюгами вартості; методи дедукції та індукції; метод узагальнення; логічний метод; аналітичний метод; графічний і табличний методи для представлення результатів, отриманих у ході дослідження. Зростаюча увага до екологічної та соціальної відповідальності вимагає від компаній інтеграції принципів сталого розвитку в управління ланцюгами вартості. Це включає зниження викидів парникових газів, використання екологічно чистих матеріалів, забезпечення справедливих умов праці та соціальної відповідальності. Управління витратами, забезпечення конкурентоспроможності та адаптація до змін ринкових умов є ключовими економічними викликами. Оптимізація логістики, зниження витрат на зберігання та транспортування, а також поліпшення управління запасами також є важливими аспектами. Використання сучасних технологій дозволяє підвищити ефективність управління ланцюгами вартості. Інтернет речей дає можливість здійснювати моніторинг у режимі реального часу, великі дані допомагають в аналізі та прогнозуванні попиту, а штучний інтелект сприяє автоматизації процесів. Отже, управління глобальними ланцюгами вартості в умовах сталого розвитку є складним, але необхідним завданням для сучасних підприємств. Інтеграція екологічних, соціальних та економічних аспектів у стратегії управління дозволяє досягти довготривалої конкурентоспроможності та стійкості. Використання сучасних технологій, розвиток партнерств і гнучкість у реагуванні на зміни є ключовими елементами успішного управління ланцюгами вартості в умовах сталого розвитку.

Ключові слова: циркулярна економіка, сталий розвиток, «зелена» економіка, фінансування, фінансові інструменти, циркулярні бізнес-моделі, глобальні ланцюги вартості, регулювання.

Рис.: 2. **Табл.:** 3. **Бібл.:** 20.